

EUROOPA KOHTU OTSUS (viies koda)
26. veebruar 1987*

[...]

Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi arendusrahastu – Toetuste andmise
otsuse tühistamine

[...]

Kohtuasjas 15/85,

Conorzio Cooperative d'Abruzzo, registrijärgne asukoht Ortona, kelle nimel tegutseb
tema esimees ja ajutine seaduslik esindaja Felice Paolucci, esindaja: advokaadid Giovanni
Maria Ubertazzi ja Fausto Capelli, Milano, ning advokaat Antonio Minutolo, Lanciano,
kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis, c/o Louis Schiltz, 83
boulevard Grande-Duchesse Charlotte,

hageja,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindaja: komisjoni õigusnõunik Alberto Prozzillo,
kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: c/o komisjoni õigustalituse
ametnik Georges Kremlis, Jean Monnet' hoone, Kirchberg,

kostja,

milles esemeks on taotlus tühistada komisjoni 31. oktoobri 1984. aasta otsus, millega
muudetakse 22. detsembri 1978. aasta otsust, milles käsitletakse EAGGF arendusrahastust
toetuse andmist projektile "Piirkondliku keskuse rajamine viinamarjavirde töötlemiseks ja
veini villimiseks Frisa (Chieti) vallas" (projekt nr I/159/78),

EUROOPA KOHUS (viies koda),

koosseisus: koja esimees Y. Galmot, kohtunikud G. Bosco, U. Everling, R. Joliet ja J. C.
Moitinho de Almeida,

kohtujurist: J. Mischo,

kohtusekretär: S. Hackspiel, administraator,

võttes arvesse kohtuistungil ettekannet, nagu seda on muudetud pärast 11. novembril 1986.
aastal toimunud kohtuistungit,

olles kuulunud 11. detsembri 1986. aasta kohtuistungil ära kohtujuristi ettepaneku,

* Kohtumenetluse keel: itaalia.

on teinud järgmise

otsuse

1. Consorzio Cooperative d'Abruzzo (edaspidi Consorzio) algatas 21. jaanuaril 1985. aastal Euroopa Kohtu kantseleisse esitatud hagiavaldusega EMÜ asutamislepingu artikli 173 teise lõigu alusel menetluse komisjoni 31. oktoobri 1984. aasta otsuse, millega muudetakse 22. detsembri 1978. aasta otsust, milles käsitletakse Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF) arendusrahastust toetuse andmist projektile "Piirkondliku keskuse rajamine viinamarjavirde töötlemiseks ja veini villimiseks Frisa (Chieti) vallas", tühistamiseks. Oma hagiavalduses nõudis Consorzio veel, et Euroopa Kohus kuulutaks komisjoni 7. aprilli 1982. aasta otsuse, millega muudetakse 22. detsembri 1978. aasta otsust, kehtivaks ja muutmatuks ning määraks, et komisjon maksab toetust 7. aprilli 1982. aasta otsuses kehtestatud määras.

2. Asjaolude ning poolte väidete ja argumentide täpsem teave ilmneb kohtuistungil ettekandest ning neid mainitakse või käsitletakse edaspidi üksnes niivõrd, kui see on vajalik Euroopa Kohtu põhjenduste esitamiseks.

3. Euroopa Kohtule esitatud dokumentidest ilmneb, et nõukogu 15. veebruari 1977. aasta määruse (EMÜ) nr 355/77 põllumajandussaaduste ja -toodete töötlemis- ja turustamistingimuste parandamise ühismeetmete kohta (EÜT 1977, L 51, lk 1), muudetud eelkõige nõukogu 19. juuni 1978. aasta määrusega (EMÜ) nr 1361/78 (EÜT 1970, L 166, lk 9), artikli 14 alusel võttis komisjon vastu kolm järjestikust otsust Consorzio esitatud investeerimisprojektile EAGGF-i toetuse andmise kohta.

4. Esimeses, 22. detsembri 1978. aasta otsuses andis komisjon kõnealusele projektile toetust maksimaalselt 4 446 450 444 Itaalia liiri, mis vastab 50%-le arvessevõetavast investeeringust. Consorzio muutis esialgset projekti nii, et see ei muutnud investeeringu eesmärki, vaid vähendas selle määra, mispeale komisjon võttis vastu teise, 7. aprilli 1982. aasta otsuse, millega muudetakse tema esimest, 22. detsembri 1978. aasta otsust ja kehtestatakse maksimummääraks 4 298 543 500 Itaalia liiri. Komisjon võttis 31. oktoobril 1984 vastu kolmanda otsuse, mis on käesoleva menetluse esemeks. Kolmandas otsuses ei viidata teisele otsusele, kuid nende sisu on sarnane, v.a see, et selles vähendatakse maksimummäära 3 343 181 208 Itaalia liirini.

5. Consorzio esitab komisjoni kolmanda otsuse vastu algatatud menetluse toetuseks kolm väidet: see ei ole põhjendatud, sellega seondub võimu kuritarvitamine ning see rikub õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtteid.

6. Komisjon selgitab, et 7. aprilli 1982. aasta otsuses kehtestatud toetuse määr tuleneb kahest komisjoni töötajate eksimusest. Muudetud projekti läbivaatamise eest vastutav ekspert ei kohaldanud õigesti sise-eeskirju nõukogu määruse nr 355/77 alusel EAGGF-i toetuse maksimummäära kindlaksmääramise kohta. Seega koostas ta esialgse otsuse eelnõu, milles kehtestatakse toetuse maksimummääraks 4 298 543 500 Itaalia liiri, kuigi toetuse maksimummäär oleks sise-eeskirjade õige kohaldamise korral pidanud olema 3 343 181 208 Itaalia liiri. Viimati nimetatud määra sisaldav parandatud otsuse eelnõu koostati otsekohe, selle kiitsid heaks õigus- ja revisjonitalitus ning seejärel esitati see

EAGGFi komiteele ja alalisele põllumajandusstruktuuride komiteele. Selgitamata jäänud põhjuste tõttu esitati komisjoni ametnikule, kellel oli pädevus teha otsus komisjoni nimel, siiski esimene otsuse eelnõu – milles oli maksimummääraks eksikombel 4 298 543 500 Itaalia liiri, ta kirjutas sellele alla 7. aprillil 1982 ja seejärel teatati otsusest Itaalia Vabariigile ja Consorziolo. Komisjon märkas teist eksimust alles siis, kui vaadati läbi esimest tööde eduaruannet 1984. aastal.

7. Komisjon väidab, et seetõttu ei olnud tal kunagi kavas anda toetust 7. aprilli 1982. aasta otsuses nimetatud määras ja et kõnealune otsus on tühine. Komisjon väitis teise võimalusena, et EAGGFi toetuste saajate diskrimineerimise vältimiseks oli tal pädevus ja kohustus tühistada igal ajal oma 7. aprilli 1982. aasta otsus ja asendada see uue, sise-eeskirjadega kooskõlas oleva otsusega, mis vastab alalise põllumajandusstruktuuride komitee kinnitatud projektile. Sellest vaatepunktist leiab komisjon, et Consorzio ei saa tugineda õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtetele varasema meetme tühistamist käsitleva otsuse vaidlustamiseks. Tema arvates oli Consorzio algusest peale teadlik, et 7. aprilli 1982. aasta otsus oli ebatäpne ja ebaseaduslik. Selles osas viitab komisjoni eelkõige 6. novembri 1981. aasta teleksile. Selles teleksis teavitas komisjon Consorzio oma põhimõttelisest nõustumisest muudetud projektiga, mis anti alalise põllumajandusstruktuuride komiteele käsitlemiseks ja komisjonile heakskiitmiseks, ning täpsustas, et see põhjustaks lubatud maksimummäärade alusel arvutatud “toetuse määra vähendamise 4 446 000-lt Itaalia liirilt 3 343 000 Itaalia liirini”.

8. Tuleb kohe rõhutada, et eksimus, mis seisneb muu eelnõu heakskiitmises kui see, mis on läbinud ettevalmistava menetluse eri etapid, võib selle vastuvõetud meetme muuta kehtetuks vaid siis, kui selle tagajärjeks on olnud objektiivsed vead. Sel juhul ainsad objektiivsed vead, millele komisjon tugineb, on EAGGFi toetuse maksimummäärade kindlaksmääramist käsitlevate sise-eeskirjade rikkumine ning asjaolu, et komisjon andis toetust, mille määr oli erinev sellest, millele korralduskomitee oli andnud pooldava arvamuse, ning ei andnud nõukogule teada kõnealusest meetmest, nagu on nõutud määruse (EMÜ) nr 355/77 artikli 22 lõikes 3.

9. Kui eeldatakse, et need kaks viga on tõesti tehtud ja et need on õiguslikud vead, siis kas need vead on komisjon väite kohaselt sellised, et nende tõttu on 7. aprilli 1982. aasta otsus tühine. Kui see nii ei ole ja 7. aprilli 1982. aasta otsust peetakse üksnes ebaseaduslikuks, tuleks 31. oktoobri 1984. aasta otsust pidada varasemat meedet tühistavaks otsuseks. Seejärel oleks vaja kindlaks teha, kas selline tühistamine on vastuolus õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtetega, millele tugineb Consorzio oma kolmandas väites.

10. Võttes arvesse argumenti, et 7. aprilli 1982. aasta otsus on tühine, tuleb märkida, et ühenduse õiguses – nagu ka eri liikmesriikide siseriiklikus õiguses – peetakse isegi vigast haldusmeedet kehtivaks seni, kuni see on nõuetekohaselt kehtetuks tunnistatud või haldusmeetme vastu võtnud institutsiooni poolt tühistatud. Kui meedet peetakse tühiuks, võidakse isegi pärast menetluse algatamise perioodi lõppemist kindlaks teha, et meetmel ei ole olnud mingit õiguslikku toimet. Õiguskindluse ilmsel põhjustel peab selline liigitamine ühenduse õiguses – nagu ka neis siseriiklikes õigussüsteemides, milles seda lubatakse – piirduma niisiis meetmetega, mis ilmutavad eriti tõsiseid ja ilmseid vigu.

11. Ilma et oleks vaja isegi hinnata komisjoni väidetud kahe vea tõsidust, piisab kui märkida, et kumbki neist ei ole ilmne. Kumbagi viga ei suudetud avastada otsuse lugemisel. Nõukogu määruse (EMÜ) nr 355/77 kohaseid EAGGFi toetuse maksimummäära kindlaksmääramist käsitlevaid sise-eeskirju ei ole avaldatud. Seetõttu peale komisjoni ametnike, kes vastutavad nende eeskirjade nõuetekohase kohaldamise eest, ei saanud keegi 7. aprilli 1982. aasta otsuse lugemisel kindlaks teha, kas kõnealuseid eeskirju oli rikutud. Sama kehtib ka vea puhul, mis seisneb korralduskomiteele esitatud otsuse eelnõu ja 7. aprillil 1982 vastu võetud otsuse lahknevuses. Seetõttu ei saa 7. aprilli 1982. aasta otsust pidada tühiseks.

12. Kuna 31. oktoobri 1984. aasta otsust saab seetõttu pidada üksnes varasemat meetet tühistavaks otsuseks, on vaja kindlaks teha, kas see otsus täidab Euroopa Kohtu kehtestatud ebaseadusliku haldusmeetme tühistamise nõudeid. Seetõttu tuleb meele pidada, nagu Euroopa Kohus on viimati sedastanud oma 3. märtsi 1982. aasta otsuses kohtuasjas 14/81 (Alpha Steel *versus* komisjoni, EKL 1982, lk 749), et “ebaseadusliku meetme tühistamine on lubatud tingimusel, et tühistamine toimub mõistliku aja jooksul ja et komisjon on piisavalt arvestanud sellega, mil määral võis hageja tugineda meetme õiguspärasusele”.

13. Esmalt on vaja kindlaks teha, kas käesoleval juhul on komisjonil piisavalt arvestanud sellega, mil määral võis Consorzio tugineda 17. aprilli 1982. aasta otsuse õiguspärasusele.

14. Komisjon eksis, tuginedes Consorziole 6. novembril 1981 saadetud teleksile selle väite toetuseks, et hageja oli algusest peale teadlik komisjoni eksimusest ja ebaseaduslikkusest, mille see eksimus endaga kaasa toob. Kõnealuses teleksis, mis on saadetud peaaegu kuus kuud enne hiljem tühistatud otsuse tegemist, teavitati Consorzio ühes toetuse vähendamisest ja kõnealuse vähendamise määrast. Saades teada lõplikust otsusest – mida oli selgelt nimetatud kõnealuses teleksis – võis Consorzio väga hästi pidada toetuse kasvu põhjuseks komisjoni suhtumise muutust. Igal juhul ei võinud Consorzio mingil juhul teada, et toetuse määra kasv võrreldes talle teleksis teatavaks tehtud määraga tulenes parandatud projekti asendamisest vigase otsuse eelnõuga, kuna komisjon ise ei suuda senini selgitada sellist ühe meetme asendamist teisega. Peale selle, nagu on juba rõhutatud, ei saadud märgata otsuse lugemisel vigu, mille see eksimus komisjoni arvates põhjustas.

15. Seejärel on vaja hinnata, kas üle kahe aasta pikkust perioodi, mis lõppes enne 31. oktoobri 1984. aasta otsuse vastuvõtmist, võib pidada eespool nimetatud kohtupraktika tähenduses mõistlikuks ajaks.

16. Sellele küsimusele tuleb vastata eitavalt, kuna komisjon oli 7. aprilli 1982. aasta otsusest teadasaamisele järgnevate päevade jooksul kindlaks teinud, et vastuvõetud tekst ei vastanud projektile, mida oldi käsitletud ettevalmistavas menetluses.

17. Seetõttu on 7. aprilli 1982. aasta otsuse tühistamine 31. oktoobri 1984. aasta otsusega vastuolus õiguskindluse ja õiguspärase ootuse kaitse põhimõtetega ning tuleb seega tühistada.

18. Consorzio esitatud kaks nõuet jäetakse läbi vaatamata, kuna Euroopa Kohus ei või EMÜ asutamislepingu artiklis 173 talle antud meetmete tühistamist puudutava pädevuse piires kinnitada komisjoni otsuseid ega teha komisjonile ettekirjutusi.

Kohtukulud

19. Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud. Kuna komisjon on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb mõista kohtukulud välja temalt.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS (viies koda)

otsustab:

- 1. Tunnistada kehtetuks komisjoni 31 . detsembri 1984. aasta otsuse.**
- 2. Ülejäänud nõuded lükata tagasi.**
- 3. Mõista kohtukulud välja komisjonilt.**

Galmot

Bosco

Everling

Joliet

Moitinho de Almeida

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 26. veebruaril 1987. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

Viienda koja esimees

P. Heim

Y. Galmot